

УДК 347.73: 336.22

**ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕДУР РОБОТИ З ВЕЛИКИМИ ПЛАТНИКАМИ
ПОДАТКІВ НА СТАДІЇ ДОБРОВІЛЬНОСТІ ВИКОНАННЯ
ПОДАТКОВОГО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ**

Махиніч Ю.С., здобувач

Національний університет ДПС України, вул. Карла Маркса, 31, м. Ірпінь, Україна

mahinichyuriy@ukr.net

Статтю присвячено аналізу процедур роботи з великими платниками податків на стадії добровільності виконання податкового зобов'язання. З'ясовано правову природу та значення стадії добровільності в системі адміністрування бюджетотворюючих підприємств.

Ключові слова: великі платники податків, процедури роботи, стадія добровільності виконання податкового зобов'язання.

**ПРАВОВОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ПРОЦЕДУР РАБОТЫ С КРУПНЫМИ НАЛОГОПЛАТЕЛЬЩИКАМИ
НА СТАДИИ ДОБРОВОЛЬНОСТИ ИСПОЛНЕНИЯ НАЛОГОВОГО ОБЯЗАТЕЛЬСТВА**

Махинич Ю.С.

Национальный университет ГНС Украины, ул. Карла Маркса, 31, г. Ирпень, Украина

mahinichyuriy@ukr.net

Статья посвящена осуществлению анализа процедур работы с крупными плательщиками налогов на стадии добровольности исполнения налогового обязательства. Выяснены правовая природа и значение стадии добровольности в системе администрирования бюджетообразующих предприятий.

Ключевые слова: большие налогоплательщики, процедуры работы, стадия добровольности исполнения налогового обязательства.

**LEGAL SUPPORT OF WORKING PROCEDURES WITH LARGE TAXPAYERS AT THE STAGE
OF VOLUNTARY FULFILLMENT OF TAX DUTY**

Makhinich Yu.S.

National university of State Tax Service of Ukraine, str. Karl Marx, 31, Irpin, Ukraine

mahinichyuriy@ukr.net

The article is devoted to analysis procedures attempt to work with large taxpayers at the stage of voluntary fulfillment of tax duty. The author explored legal nature and importance of voluntary phase in tax governance of budget-forming enterprises.

Work ensure implementation of tax obligations placed by the tax authorities in relation to the taxpayers is expressed in the form of individual procedures. One of the modern international standards of work with large taxpayers is stimulation of voluntary fulfillment of tax obligations last. It is designed to provide high indices of taxes and payments and to reduce use of administrative resource. Stage of voluntary tax compliance begins with the origin of the material (appearance of the taxpayer object of taxation) and procedural (self-determination of amounts of tax liabilities or determine the amounts of tax liabilities regulatory authorities) legal grounds. Moreover in relations involving large taxpayers more formal basis is a must factor adoption to support the transition to specialized tax inspectorates maintenance of large taxpayers. Work with large taxpayers at voluntarily phase includes: 1) procedures for determining the amounts of tax declaration obligations; 2) procedures for voluntary payment (transfer) of taxes and payments to the appropriate public funds of funds; 3) procedures for refund of overpaid taxes and charges (optional). Each procedure has certain limits, determined by specific procedural status of large taxpayers, documented by certain acts, documents and are usually accompanied by a service. The principles of working with large taxpayers at the stage of voluntary tax compliance are: guaranteeing the rights and interests of large taxpayers; minimizing intervention in financial and economic activity; service implementation approach Accompanied procedures; automation of procedures; simplicity of administration obligatory payments; transparency; trust; balancing the interests of the state and large taxpayers; an individual approach; preventiveness non-compliance with tax laws; the feasibility of incentive measures. The boundaries underway principles of voluntariness is the time when the tax liability until the non-payment of taxes or offense in relation taxation covered featured intent. In order to encourage voluntary tax compliance believe it necessary to recommend strengthening of communicative function of fiscal authorities. Display forms of such features may be: previous informing the customer about the deadlines for submission of tax returns, causes and conditions that have arisen in the late submission of tax returns or other improper determining the object of taxation, assist in the process of filling out tax returns, computerization and simplify filing procedures, confidentiality of data received in the tax return, simplification of the tax declaration forms and others.

Key words: large taxpayers, working procedures, stage of voluntary fulfillment of tax duty.

Сучасні реалії системи адміністрування податків і фіскального урядування загалом потребують докорінних змін. Такі висновки було зроблено авторитетними міжнародними організаціями щодо

України. Серед інших вимог Міжнародного валютного фонду Україна в межах домовленостей щодо кредитування за дворічною програмою «стенд-бай» зобов'язалася забезпечити ефективну роботу з великими платниками податків щодо дотримання останніми податкового законодавства.

У світлі вітчизняної правової доктрини, предметом якої тією чи іншою мірою було питання правового регулювання великих платників податків, варто назвати праці В.П. Гоя, І.В. Лешука, В.І. Теремецького, Д.М. Казанського та інших учених. Проте ці дослідження було проведено відносно давно, а тому вони не можуть повною мірою забезпечити сучасні потреби в концептуальному й теоретико-правовому забезпеченні роботи з бюджетоутворюючими підприємствами.

Тому основною метою статті є ґрунтовний теоретико-правовий аналіз процедур роботи з великими платниками податків на стадії добровільності виконання податкових зобов'язань.

З огляду на розуміння загальних засад поняття «процес» робота щодо забезпечення виконання податкових зобов'язань, яка здійснюється податковими органами щодо платників податків, виражається у формі окремих процедур. У світлі доктринальних надбань податкового права можна вказати на різну класифікацію складових елементів податкового процесу. Професор Н.П. Кучерявенко стверджує, що класифікація видів податково-правових процедур спирається на родові поняття правової процедури. Використання конструкції родового поняття потрібне як під час характеристики видових проявів процедурного регулювання в тій чи іншій галузі або інститутах права, так і під час встановлення зв'язку між поняттям процедури й характером правовідносин [8]. І.С. Криницький використовує подібний підхід, проте визначає інші види податково-процесуальних проваджень: 1) провадження з податкової реєстрації; 2) провадження з ведення податкового обліку; 3) провадження зі сплати податкових платежів; 4) провадження з податкової звітності; 5) провадження з податкового контролю; 6) провадження з позасудового розв'язання [6].

Варто погодитись із думкою наведених учених щодо класифікації процедур у податковому праві. Однак застосування такого підходу в нашому дослідженні навряд чи дасть можливість розкрити основну концепцію роботи з великими платниками податків у процедурному аспекті. При цьому доречним буде використання більш глибокого цільового підходу із застосуванням режимів окремих видів податкових процедур.

С.В. Сарана звернув увагу на те, що процедури в податковому праві мають окремий правовий режим. Наприклад, визначаючи види правових режимів, які можуть бути застосовані до податкових процедур, акцентується увага на загальному, особливому й спеціальному [11, с. 76-77]. Наприклад, до спеціального правового режиму можна віднести податкові процедури адміністрування податкових платежів під час виконання угод про уникнення подвійного оподаткування або в разі підписання угоди про ціноутворення (останнє, зокрема, властиве винятково великим платникам податків).

З огляду на позитивні результати міжнародного досвіду робота з великими платниками податків як особливими суб'єктами податкових правовідносин орієнтується на добровільність виконання ними податкових зобов'язань. Вважаємо, що саме паритетність і партнерство регулятора й платників є ключовими детермінантами високих показників надходжень до публічних фондів.

Переорієнтація податкових процедур обслуговування на умовах добровільності є міжнародним трендом сучасної концепції роботи з великими платниками податків. Щодо застосування добровільності в податкових правовідносинах варто погодитись з А.О. Алексєєвим, що рівень добровільно сплачених податків і зборів до бюджету країни виступає одним із найважливіших показників ступеня зростання цивілізованості відносин між державою та платниками податків. Чим вищим є цей показник, тим менше держава витрачає фінансових та адміністративних ресурсів на виконання функцій і процедур податкового контролю [1]. На наше переконання, це особливо стосується великих платників, оскільки саме вони є бюджетоутворюючими підприємствами, які не лише виступають суб'єктами податкової системи, а й відіграють особливу соціальну роль у житті окремих міст і селищ.

Податкова поведінка платника податків, заснована на добровільності, має пропагуватись і підтримуватись фіскальними органами. Така поведінка учасника правових відносин, на нашу думку, є тотожною позитивній (перспективній) відповідальності. Досить важливу ознаку позитивної фінансової відповідальності назвав професор Н.А. Берлач: «Результат позитивної фінансової відповідальності може проявлятися у формі надання податкових пільг самосвідомим платникам,

застосування розстрочення податкових платежів у разі відсутності заборгованості в попередніх періодах» [2]. Погоджуючись з ученим, вважаємо, що на стадії добровільного виконання податкового зобов'язання щодо великих платників можуть бути вжиті такі ж або аналогічні заходи податкового стимулювання.

Світовий досвід будування податкової політики в роботі з платниками податків свідчить, що добровільність в оподаткуванні забезпечується такими шляхами: послідовності, справедливості й конфіденційності; ввічливості та люб'язності в спілкуванні; достовірності інформації й права платника податків на скарги, перевірки та апеляції; неупередженості спілкування, перевірки дій служби, пояснення прийнятих рішень, чесності та професіоналізму у веденні справ; налагодженого апарату контролю, що характеризується профілактикою, точністю й передбачуваністю; довіри платників податків, упевнених у гарній роботі податкової системи та виконанні податковими органами своїх завдань; введення доступних для розуміння правил оподаткування [7, с. 273]. Саме такими специфікаціями мають характеризуватись процедури роботи з великими платниками, які сумлінно виконують свої податкові зобов'язання.

З аналогічним підходом позиціонує ідею у своїй дисертації Ю.В. Боднарук. Загалом учений класифікує стадії добровільного й примусового виконання податкових зобов'язань. У контексті теоретичних надбань, на його переконання, на стадії добровільного виконання податкового зобов'язання можуть мати місце декілька видів податкових проваджень: провадження щодо визначення суми податкового зобов'язання, провадження зі зміни строків сплати податку, податково-розрахункове провадження [3, с. 117].

А.О. Алексєєва до добровільної сплати податків відносить такі дії: 1) облік доходів і витрат, а також об'єктів оподаткування; 2) визначення суми податку, що підлягає сплаті; 3) своєчасне подання платіжного доручення для сплати податкових зобов'язань; 4) декларування доходів і витрат; 5) ведення й зберігання даних бухгалтерського та податкового обліку [1].

А.Г. Іванов також вважає, що для податкового адміністрування характерні лише дві стадії: добровільна та примусова [5]. Застосування податкової відповідальності, на думку вченого, є елементом примусової стадії. Із цим загалом можна погодитись, оскільки податковий контроль є функцією податкових адміністрацій.

З огляду на конструкцію запропонованих ученими процедур і дій наголосимо, що робота з великими платниками на стадії добровільності виконання податкового обов'язку, по-перше, здійснюється до моменту вчинення платником податків правопорушення, охопленого ознаками умислу, чи несплати податкових платежів у строк, визначений податковим законодавством; по-друге, передбачає мінімальне втручання в діяльність платників, що загалом створює ефект непомітності фіскальних органів; по-третє, реалізується винятково спеціалізованими податковими інспекціями по великим платникам (далі – СДПІ з ОВП) та їх посадовими особами.

Якщо стадія добровільного виконання податкових зобов'язань виникає на основі становлення матеріальної (поява в платника податків об'єкта оподаткування) та процесуальної (самостійне визначення сум податкових зобов'язань або визначення сум податкових зобов'язань контролюючими органами) правових підстав [3, с. 116], то у відносинах за участю великих платників податків здійснення обслуговування передбачатиме обов'язковий фактор переходу на супроводження до СДПІ з ОВП.

Погоджуючись із висновками Ю.В. Боднарука й А.О. Алексєєвої та з огляду на конструкцію Податкового кодексу України логічно припустити, що першою процедурою в системі обслуговування великих платників на стадії добровільного виконання податкових зобов'язань є процедура визначення й декларування сум податкових зобов'язань, формами якої є самостійне та опосередковане (визначення податкових зобов'язань контролюючим органом) декларування.

Вважаємо, що процедура декларування сум податкових зобов'язань на стадії добровільності виконання податкового обов'язку – це регламентований нормами податкового права процес, що являє собою сукупність дій і заходів щодо обрахування, визначення об'єктів оподаткування й сум податкових зобов'язань, правильного заповнення та вчасного подання податкових декларацій великими платниками податків.

Обов'язковими ознаками легітимності процедури декларування в системі податкового процесу є подання податкової декларації за період і в строк, що відповідає звітному періоду конкретного

великого платника податків; подання податкової декларації за місцем основного обліку платника податків; подання декларації та звітності, що відповідає обраному режиму оподаткування [10].

Ознаками обслуговування великих платників податків у процедурі декларування податкових зобов'язань є мінімальне втручання у фінансово-господарську діяльність великих платників; вжиття максимальних заходів щодо стимулювання добровільності, вчасності обрахування сум сплачених платежів; впровадження засобів електронного супроводження з гарантування захисту інформаційних потоків; дотримання принципу вчасності поінформованості та зручності адміністрування; орієнтування на самостійність у визначенні податкових зобов'язань великим платником податків.

З метою вдосконалення процедур декларування податкових зобов'язань, визначених СДПІ з ОВП в напрямі стимулювання добровільності виконання податкових зобов'язань, вважаємо за необхідне рекомендувати посилення комунікативної функції СДПІ з ОВП з великими платниками. Формами прояву такої функції можуть бути попереднє інформування клієнта щодо строків подання податкових декларацій, з'ясування причин та умов, що виникли під час невчасного подання податкової декларації чи іншого неправильного визначення об'єкта оподаткування, надання допомоги в процесі заповнення податкових декларацій, комп'ютеризація та спрощення процедур подачі декларації, забезпечення конфіденційності даних, отриманих у податковій декларації [9, с. 275-276], спрощення форми самої податкової декларації тощо. При цьому з боку СДПІ з ОВП можуть використовуватись наявні засоби: sms-інформування, надсилання e-mail, поштових листів великому платнику чи уповноваженій особі з декларування, спілкування в телефонному режимі або через засоби факсимільного зв'язку. Цю процедуру доцільно зробити автоматичною. Деякі із цих заходів уже реалізовано фахівцями СДПІ з ОВП, деякі перебувають на стадії пілотного проекту та потребують удосконалення. Проте реальність їх застосування об'єктивно існує для кожного окремого великого платника внаслідок принципу індивідуального супроводження з галузевою диференціацією.

Після того, як відбулось визначення податкових зобов'язань, їх необхідно сплатити. Строки сплати податкових зобов'язань регулюються ст.57 Податкового кодексу України. Зазвичай закінчення процедури декларування сум податкових зобов'язань відбувається останнього десятого календарного дня, що настає після подання податкової декларації (ст.57 Податкового кодексу України).

Із цього моменту в разі позитивного значення податкових зобов'язань у великого платника податків виникає зобов'язання добровільної сплати податкових зобов'язань до бюджетів і фондів, що кореспондується з відповідною процедурою обслуговування. Зарахування коштів на рахунки держави є важливою завершальною процедурою загального процесу роботи з великими платниками податків.

Сплата податкових платежів не потребує безпосереднього втручання з боку СДПІ з ОВП, однак існує певна сукупність дій та ознак, які окреслюють процедуру перерахування податкових платежів, а їх умисне невиконання призводить до завершення стадії добровільної сплати податків. Варто погодитися з Р.Г. Браславським щодо таких аспектів процедурного регулювання сплати податків: 1) сплати податку або збору належною особою; 2) сплати податку й збору у встановленому розмірі; 3) сплати податку або збору у встановлений строк; 4) сплати податку або збору у встановленій формі; 5) спрямованості платежу до відповідного центрального публічного грошового фонду [4, с. 113]. На наше переконання, необхідно додати таку ознаку, як сплата податків у встановлений спосіб.

Отже, процедура сплати податків до бюджету – це регламентований нормами податкового права порядок обов'язкового перерахування коштів платниками податків безпосередньо до відповідного публічного фонду коштів. Ознаками процедури сплати податків за участю великих платників є необхідність супроводження сервісними засобами з метою спрощення, полегшення та набуття зрозумілості процедури; мінімальне втручання з боку СДПІ з ОВП; підвищена складність процедури, що потребує постійної допомоги й консультування спеціалістами СДПІ з ОВП; наявність у відносинах третіх осіб (податкових агентів, банків, податкових представників); високий ризик неточностей у перерахунках і звіряннях, а також ризику появи надміру сплачених платежів, що вимагає подальшого залучення додаткових ресурсів.

Ю.В. Боднарук називає ще одну процедуру в системі розрахункової процедури – відшкодування податків. Він поділяє її на два види: процедуру повернення податків та процедуру заліку [3]. На наше переконання, її можна віднести до стадії добровільності виконання податкового зобов'язання як самостійної процедури, проте вона є факультативною, оскільки виникає за настання чітко передбачених підстав, визначених окремими положеннями Податкового кодексу України, – утворення від'ємного значення бази оподаткування або надміру сплачених податків.

Отже, процес роботи на стадії добровільного виконання податкових зобов'язань великими платниками податків можна представити як сукупність процедурних правовідносин за участю великих платників податків та СДПІ з ОВП, змістом яких є порядок визначення, декларування податкових зобов'язань, безпосередньо їх сплати (перерахування) до відповідних публічних фондів коштів, а також відшкодування податків і платежів на засадах добровільності, прозорості, повноти та з дотриманням строків. Межами стадії реалізації принципів роботи добровільності є момент виникнення податкового зобов'язання до моменту несплати податків чи вчинення правопорушення у відносинах оподаткування, охопленого ознаками умислу. Принципи роботи з великими платниками податків на стадії добровільності виконання податкових зобов'язань є такими: гарантування прав та інтересів великих платників; мінімізація втручання у фінансово-господарську діяльність; впровадження сервісного підходу в супроводженні процедур; автоматизація процедур; простота адміністрування обов'язкових платежів; прозорість; довіра; балансування інтересів держави та великих платників; забезпечення індивідуального підходу; превентивність фактів недотримання податкового законодавства; доцільність застосування заходів заохочень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеева А.О. Обґрунтування основних організаційно-психологічних перешкод щодо підвищення рівня добровільності сплати податків [Електронний режим] / А.О. Алексеев // ХНЕУ, 2013. – Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4942/1/.pdf>.
2. Берлач Н.А. Перспективи розвитку позитивної юридичної відповідальності в демократичному суспільстві [Електронний ресурс] / Н.А. Берлач // Форум права. – 2012. – № 1. – С. 77-81. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2012-1/12bnavdc.pdf>.
3. Боднарчук Ю.В. Податкові провадження в Україні : теоретико-правові засади : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Боднарчук Юрій Володимирович ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса, 2007. – 249 с.
4. Браславський Р.Г. Процедурне регулювання сплати податків і зборів / Р.Г. Браславський // Митна справа. – 2013. – № 4 (88). – С. 112-117.
5. Иванов А.Г. Понятие администрирования налогов / А.Г. Иванов // Финансовое право. – 2005. – № 9. – С. 17.
6. Криницький І.Є. Теоретичні проблеми податкового процесу : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07 / Криницький Ігор Євгенович ; Національний університет ім. Т. Шевченка. – К., 2010. – 433 с.
7. Лукановська І.Р. Досвід європейських країн щодо здійснення податкової політики / І.Р. Лукановська // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – № 24. – С. 270-276.
8. Кучерявенко Н.П. Налоговый процесс : учеб. пособие [Електронний ресурс]. / Н.П. Кучерявенко. – К. : «Правова єдність», 2010. – Режим доступу : <http://westudents.com.ua/glavy/99859-441-osnovaniya-klassifikatsii-nalogovyih-protsecur.html>.
9. Олейнікова Л.Г. Створення умов та сприяння добровільній сплаті податків як елемент удосконалення податкової політики України [Електронний ресурс]. / Л.Г. Олейнікова // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – № 4. – С. 273-278. – Режим доступу : http://web.znu.edu.ua/herald/issues/2010/eco_2010_4/2010_4/273-278.pdf.
10. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо приймання та комп'ютерної обробки податкової звітності платників податків в органах ДПС України : Наказ ДПС України від 14 червня 2012 року № 516 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/DPA1440.html.
11. Сарана С.В. Стосовно питання складу процесуально-процедурного податкового режиму / С.В. Сарана // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2014. – № 10-2. – Том 1. – С. 75-77.

REFERENCES

1. Alekseeva, A.O. (2013), "Justification major organizational and psychological barriers to increase the level of voluntary tax payment", available at : <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4942/1/.pdf>.
2. Berlach, H.A. (2012), "Prospects of a positive legal responsibility in a democratic society", *Forum prava*, no. 1, pp. 77-81, available at : <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2012-1/12bnavdc.pdf>.
3. Bodnaruk, Yu.V. (2007), "Tax proceedings in Ukraine : theoretical and legal basis", Thesis abstract for Cand. Sc. (Jurisprudence), 12.00.07, National university «Odesa legal academy», Odesa, Ukraine.
4. Braslavskiy, R.G. (2013), "Procedural Regulation taxes and fees", *Mytna sprava*, no. 4 (88), pp. 112-117.
5. Ivanov, A.G. (2005), "The concept of tax administration", *Finansovoe pravo*, no. 9, p. 17.
6. Krinitskiy, I.E. (2010), "Theoretical problems of tax process", Thesis abstract for Doct. Sc. (Jurisprudence), 12.000.07, National university of the name Taras Shevchenko, Kyiv, Ukraine.
7. Lukanovska, I.R. (2014), "The experience of European countries for the implementation of tax policies", *Naukovyi visnyk NLTU Ukrayiny*, no. 24, pp. 270-276.
8. Kucheryavenko, N.P. (2010), *Nalogovyi protsess : ucheb. posobie* [Tax process : textbook], «Pravova ednist», Kyiv, Ukraine, available at : <http://westudents.com.ua/glavy/99859-441-osnovaniya-klassifikatsii-nalogoviyih-protsedur.html>.
9. Oleynikova, L.G. (2010), "Creating conditions and promoting voluntary compliance as part of improving tax policy Ukraine", *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu*, no. 4, available at : http://web.znu.edu.ua/herald/issues/2010/eco_2010_4/2010_4/273-278.pdf, C.273-278
10. "On approval of guidelines for the acceptance and computer processing of tax returns taxpayers in the Tax Service of Ukraine": Order SOT Ukraine from June 14, 2012 № 516, available at : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/DPA1440.html.
11. Sarana, S.V. (2014), "On the question of procedural and procedural structure of the tax regime", *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, no. 10-2, vol. 1, pp. 75-77.

УДК 346.12: 620.9: 658.26 (477)

ПОНЯТТЯ Й ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГАЛУЗИ ВІТРОЕНЕРГЕТИКИ В УКРАЇНІ

Шевченко Д.В., здобувач

*Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна
shina4209@gmail.com*

Статтю присвячено правому регулюванню альтернативної енергетики в Україні. Проаналізовано розвиток, становлення, організаційно-правове регулювання сфери вітроенергетики. Розглядається енергетичний потенціал України та країн Європейського Союзу. Також висвітлено основні проблеми регулювання альтернативних джерел енергії й наведено приклади вирішення цих проблем.

Ключові слова: вітроенергетика, відновлювальні джерела енергії, альтернативна енергетика.

ПОНЯТИЯ И ОСОБЕННОСТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ СФЕРЫ ВЕТРОЭНЕРГЕТИКИ В УКРАИНЕ

Шевченко Д.В.

*Запорожский национальный университет, ул. Жуковского, 66, г. Запорожье, Украина
shina4209@gmail.com*

Статья посвящена правому регулированию альтернативной энергетики в Украине. Анализируется развитие, становление, организационно-правовое регулирование сферы ветроэнергетики. Рассматривается